

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De commodissima nominum apud Hebræos impositione. Cap. iiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

eos eorum oratores fuisse putabit. Sunt enim etiam apud eos artifi-
 ciosissima carmina, ut Mosi cantus ille magnus, & centesimus deci-
 mus octauus psalmus David heroico metro, quod exametrum dicitur,
 componunt. Sunt alia quoque trimetra & tetrametra, sed quae ad di-
 ctionem pertinent elegantissime grauissimeque iocundissimeque com-
 posita sunt. Quae uero ad sensum nulli hominum scriptura comparan-
 da. Dei enim ipsiusque ueritatis uerba per eos prolata sunt, quibus pia
 doctrina, rerum cognitio, & salutaria dogmata continentur. Argu-
 mentum autem exquisitum illorum doctrinae ab impositione nominum
 capi potest, cuius rei Plato Hebraeis testimonium praebuit. Nam cum
 Moses primus multo antequam philosophiae nomen Graeci cognosce-
 rent, innumerabilia de impositione nominum dixerit, unde aut na-
 tura duce, aut dei iudicio nomina esse imposita ostendit. Plato quoque
 non impositionem nuda, sed natura duce commode rebus imposita esse
 nomina docet, idque Barbarorum autoritate confirmasse uidetur. He-
 braeos meo quidem iudicio significas. Non enim apud alios facile ta-
 lent observationem inueneris. Sic igitur in Cratillo scribit. Non est il-
 lud nomen, quod aliqui (quoniae ita uelint) rei cuiuspiam indiderint.
 Sed rerum quaedam conditio natura duce apud Graecos & barba-
 ros nominibus promittitur. Et progressus aliquantulum, ergo ita di-
 gnum est inquit legis quoque latoris rationalis partis ac nominum im-
 positionis scientiam habere. Lignarij certe fabri officium est, clauum
 commode, ut gubernator iubet, fabricari; aliter enim clauus inutilis erit.
 Legislator autem nomen ita est inquam. Non ergo uile quidem est o Her-
 mogenes recta nominis impositio, sed doctissimorum atque praestantissi-
 morum uirorum. Tum Cratillus recte ais inquit duce natura nomina
 rebus accommodata putans, nec quous hoc facere posse, sed illum so-
 lummodo, qui ad naturam rei respiciens potest ad eam non est accom-
 dare. Et post multo. Intelligo inquit plurima Graecos a barbaris sum-
 plisse, quae si quis quasi graeca lingua essent deducta interpretari uelit,
 nunquam rebus poterit adaptare. Haec Plato.

N De commodissima nominum apud Hebraeos impositione.
 CAPVT III.

Vnc autem considera, quomodo quae ipse uerbo do-
 cuit, multo ante Moses ueluti sapientissimus ac eloquen-

A iij tissimus

tissimus re ipsa prestitit. Et formauit inquit deus de humo oēs feras agri, & omnia uolatilia cœli, & adduxit ipsa ad Adam ut uideret quod uocaret ea. Omne enim quod uocauit Adā animæ uiuētis, ipsum est nomē eius. Cum enim dicat, ipm est nomē eius, nihil aliud certe uult dicere, nisi cōuenienter ad naturā rei nomen inditum fuisse. Quod enim uocatū est inqt, hoc est in ipsa natura. Nam & nomē ipm Adam terrigenā, aut terrenū potest significare. Adam enim apud Hebręos humus dicitur, quāuis per translationē rubeam corporeāq; naturam significet, ita terrigenā atq; terrenū, aut corporālē hominē hac appellatione signauit. Sed hominē Enos quoq; appellant, quo uocabulo non terrenā, sed rationalē naturā significant. Proprie autē si uerbū de uerbo latine exprimas, obliuiscētē Enos denotare uidet. qualis certe natura rationalis corpori alligata efficit. Quod enim uere incorporeum, diuinum, rationaleq; est, nō solum transacta recordat, sed futurorū propter sublimitatē speculationis habet cognitionē. Quod autem carni coniunctum est, quodq; magno corporis pondere premitur, ignorantia obliuioneq; inuolutū recte Iudeorū sermo Enos, id est obliuiscētē appellauit. Ita enim iacet apud quendam prophetam. Quid est Enos, quod memor es eius, aut filius Adam, quod uisitatus eum? quasi dicat, quid est iste homo? iste dicam obliuiscens, quod tu, qui es deus, memor es eius, quāuis obliuiscens sit, aut filius Adā, id est terreni hominis. Ita carnalis homo Adam nomine, rationalis uero Enos appellatione significatur. Sic Hebręorum sermo exquisitissime nomina deducit. Plato autem hominem, hoc est Anthropem græce, a uerbo Anathrin, id est uidere atq; recogitare dici opinatur, ut sit Antropos, qui recogitat quæ uidit. Rursus Hebręi uirum heis uocant, quod quidem uocabulum ab hes, quod ignem significat, deducitur, ut natura uirilis ignea & calida uerbo exprimat. Fœmina uero quoniam a uiro sumpta heffa. Rursus Moses hebraica lingua cœlum firmamentum appellauit, primum enim post incorporalem intellectualemq; substantiam firmum sensibileq; corpus est. Nomen autem dei proprie, ineffabile dicunt esse, nec ipsa mēte hominis comprehensibile. Quod uero nos deum dicimus, heloi uocant, apud eos robur & potentiam significat, ut sit nomen dei, quasi omnipotēs, Plato uero deos, id est græce theos, a thein, quod est cur-
rere

rere dici opinatur, stellas enim quæ semper mouentur, deos appella-
 bant, Clarorum quoque hominum appellationes nõ frustra esse po-
 sitas Plato cõtendit, Ita Hectora a Cratim, quod solus Troiam susti-
 nebat, Agamemnona, quia ualde menin, hoc est perseveranter con-
 stantiaq; in rebus permansit, appellatos contendit: Orestem, quia
 montanus atque siluester, immanis enim moribus fuit, cæteraq; si-
 militer accommodare conatur. Nemo autem ita uiolenta mosayca
 dicere audebit, si didicerit, Cain apud Hebræos inuidiam dici (arsit
 enim certe ille inuidia fratris) Abel latine luctum dicere possumus,
 nam quia primus omnium parentibus luctum intulit, hoc nomine
 ab eis diuina quadam prouidẽtia fuit appellatus. Quid de Abraam
 dicam, qui cum cælestium corporum scientia maxime præstaret,
 Abraam, idest latine pater superiorum corporum uocabatur, cum
 deus ab his, quæ uidentur ad inuisibilia protrahens. Non uocabe-
 ris inquit Abram, sed Abraam erit nomen tuum, quia multarum te
 gentium patrem posui. Sed longius modo esset extractaq; propositum
 diligentius hæc percensere. Platonis autem testimonium nõ negli-
 gamus afferentis nonnulla nominum diuina quadam posita uirtu-
 te esse. Magno inquit studio in ponendis nominibus uigilandum
 est, quamuis nonnulla eorum diuiniore quadam, q̃ hominum uir-
 tute indita esse uideantur. Verum quod ipse paucis uerbis dixit, id
 Hebræorum scriptura, ac primus omnium Moses ipsius Abraam,
 Isaac, & Israhel nominibus re ipsa diuinitus factitatum edocuit. Ri-
 sus em̃ Isaac interpretatur, ineffabilis scilicet gaudij, quod p̃rs da-
 turum se deus pollicitus est, symbolum gerēs. Huius quidem filius
 Iacob Israhel a deo appellatus est, ab actiua uita ad contemplatiuam
 uidelicet translatus, Plantator enim Iacob interpretatur, quasi uirtu-
 tis certamina peragens atq; percurrentes. Israhel uero uidens deum di-
 citur, qualis certe contemplatiui hominis mens atq; intellectus est.
 Non est opus longiorem esse omnia percurrentem. Cuncta enim
 apud eos nomina ad unguem rebus accommodata sunt, usq; ad ipa
 prima literarum elemẽta, quorum quidem nomina quid græce ue-
 lint, nec ipse Plato adinuenire unquam poterit, cum Iudæorum eti-
 am pueri, si forte interrogarentur quid alpha, quod ipsi Aleph dieũt
 significat, confestim disciplinam respondebunt. Betha uero, quod
 ipsi

ipsi beth uocant, domum, ut sensus sit domus disciplina, ac si quis diceret disciplina atq; doctrina q̄dam œconomia ac dispensatiōis, In cæteris quoq; omnibus hoc ipsum inuenies, ut in superioribus latius dictum est. Quattuor quoq; uocales ad unum collatae ineffabile atque arcanū dei nomen illis uocabulis contineri uulgo apud eos fertur, quod Græcorum etiam aliquis ab Hebræis scilicet doctus, hic carminibus significauit.

Inuictum magnumq; deum nil molis habentem.

Corpore, cunctorum hominum rerumq; parentem.

Dulcisona extollunt septem me carmina uocum,

Ex septemq; meum constat uocalibus ipsum

Compositum, miro signorum fœdere nomen.

Ast æterna chelys, ego sum, quæ montibus acta

Cœlorum dulci resono modulamine cantus.

Quid plura: ipsum quoq; gentis nomē a nomine heber deductum est, quod transitū & transeuntē lingua eorum significat. Ita ipsa gentis appellatione a terrenis ad cœlestia transire, & a uisibilibus istis ad inuisibilia cognitionēq; creatoris migrare admonent. unde priscos illos, qui creatori deo uera inherebant pietate, hebræos appellarūt.

Quid oportet plura ceterōntē immorari, cum apud eos exquisitissime accommodatissimeq; rebus nomina imposta sint. Qua ex re maxime summam rationalis partis doctrinam habuisse demonstratur, cum etiā secundū Platonem, nō cuiusuis, sed sapientis summeq; dialectici uiri sit, rerū naturæ apte nomen accommodare.

Sequitur nunc, ut quomodo in physicis sentiebāt hebrei, ostēdamus.

De Physica parte secundū Hebræos. CAP. V.

HAcc igitur pars etiam apud deos intellectualisū inde corporaliumq; rerū contemplationem, & sensibilem physiologiā diuisa recte a prophetis nō coniectura, nec mortaliū aliquo, sed sancti spiritus gratia docente habebat. Mirum enim immodum, cum opus sit nōnulla physica in libris suis scripsisse, ipsos uidemus hinc multa illis futura p̄dicta, multa de uniuersi cōstitutione, multa de animalium natura, multa de plantis naturaliter exp̄ssa. Moses autē in uestiēdo pontifice lapidibus, quorū scilicet uirtutes optime perceperat, non absq; causa uirtur. Salomon etiam